

WERKBOEK

SIMAV MOLENS

in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden

SIMAV

Stichting tot Instandhouding
van Molens in de Alblasserwaard
en de Vijfheerenlanden

NAAM:

INLEIDING

In het gebied waar wij wonen staan veel molens.

Dat gebied heet de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Vroeger stonden er in dit gebied meer dan 250 molens. Daar zijn er nog ongeveer 50 van over.

De wereldberoemde molens van Kinderdijk horen daar ook bij. De molens die niet in Kinderdijk staan horen meestal bij de stichting SIMAV.

SIMAV is de afkorting van een hele lange naam:

Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

SIMAV zorgt al 62 jaar voor de molens in onze omgeving.

Bij deze stichting doen veel mensen vrijwilligerswerk om de molens te bewaren voor de toekomst. Dat vinden zij belangrijk.

Maar waarom eigenlijk?

Waarom zijn molens belangrijk om te bewaren?

Vroeger waren molens belangrijk, maar is dat nu nog zo?

Daar gaat het in dit werkboek over.

molenstichting
SIMAV

VOOR JE BEGINT:

Kijk eerst dit filmpje op youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=g6aoBg5Xvmk>

Of scan
deze
QR code

OPDRACHT 1

Eens kijken wat jullie onthouden hebben van het filmpje.

A Welke energiebron gebruiken molens?

.....

B Waarom legt de molenaar soms zeilen op de wieken?

.....

C Hoe heet het als de molenaar de wieken in de richting van de wind draait?

.....

D Wat is de naam van een molen die niet verhoogd is, maar gewoon op de grond staat?

.....

OPDRACHT 2

Over welk gebied hebben we het eigenlijk? Waar liggen de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden? Daar gaan we naar kijken. Je mag bij deze opdracht een atlas of Google Maps gebruiken.

A Nederland

B Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

A Kun je in de kaart van Nederland zien waar de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden liggen? Zet er in de kaart van Nederland hierboven een cirkel omheen.

B In welke plaats staat jouw school? Zet een stip op de rechtse kaart waar die plaats is.

OPDRACHT 3

Staat er een molen in jouw woonplaats? Weet je ook hoe die heet? Schrijf het hier onder op.
Staat er in jouw woonplaats geen molen? Schrijf dan op welke molen dichtbij jouw woonplaats staat.

.....

OPDRACHT 4

Molens worden al sinds de middeleeuwen gebruikt om verschillende dingen mee te doen of te maken. Dat zagen we al in het filmpje. Er zijn poldermolens, korenmolens, oliemolens, zaagmolens, papiermolens en nog veel meer soorten molens. In het schema hieronder staan die molens met daar achter wat ze doen en waarom ze dat doen. Alleen klopt het schema niet. Trek lijnen om er voor te zorgen dat het wél klopt. Bij één molen is het al voor gedaan.

Soort molen	Wat doet de molen	Waarom doet de molen dit
Poldermolens	Papier maken	Olie wordt gebruikt om verf te maken
Korenmolens	Graan tot meel maken	Om boeken te kunnen maken
Oliemolens	Hout zagen	Zodat het land niet overstroomt
Zaagmolens	Water wegpompen	Voedsel voor mensen en dieren
Papiermolens	Olie uit zaden persen	Om huizen en schepen mee te bouwen

OPDRACHT 5

De meeste molens die er nu nog staan zijn **poldermolens**. Omdat het land hier lager ligt dan de zee moeten de molens het water omhoog pompen zodat het naar de zee kan stromen. Het land ligt hier zó laag dat één keer omhoog malen niet genoeg is. Eerst pompen de poldermolens het water uit de polder en dat water stroomt dan via een kanaal naar Kinderdijk waar de molens het water nóg een keer omhoog pompen. Dan is het water hoog genoeg om via de rivier naar de zee te stromen. We nemen als voorbeeld de molens bij Groot Ammers. Die pompen het water uit de polder, maar welke weg legt het water af voor het water naar de zee loopt? Kijk goed naar de onderstaande kaart en kruis dan de juiste volgorde aan:

- ☐ Polder → Rivier → Kinderdijk → Ammerse Boezem → Groote of Achterwaterschap
- ☐ Polder → Ammerse Boezem → Groote of Achterwaterschap → Kinderdijk → Rivier
- ☐ Polder → Groote of Achterwaterschap → Ammerse Boezem → Kinderdijk → Rivier

OPDRACHT 6

In het filmpje hoorden we dat een molen eigenlijk een machine van vroeger is. Machines zijn best gevaarlijk en daarom moet je goed opletten. Een molen heeft bijvoorbeeld altijd twee deuren. Waarom zou dat zijn? Denk hierbij aan de draaiende wieken en de wind die niet altijd van dezelfde kant komt.

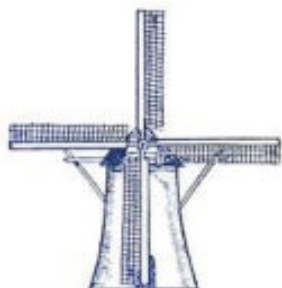
.....

.....

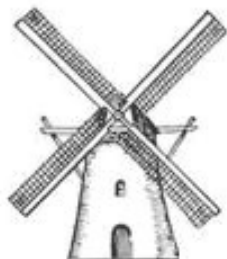
.....

OPDRACHT 7

Wist je dat de stand van de wieken iets kan betekenen? Je kunt aan de molen zien of er iets aan de hand is. In de Tweede Wereldoorlog werd er zelfs een soort geheimgtaal bedacht om met molens berichten door te geven. Hieronder zie je de belangrijkste wiekstanden die nu nog gebruikt worden. Zet jij het goede nummer bij de beschrijving?

1

2

3

4

☐

Ruststand (langere tijd): De wieken staan als de letter X. De molenaar zit een poosje zonder werk. Poldermolens stonden vaak zo als het lang niet regende.

☐

Rouwstand: De onderste wiek staat een stuk naar rechts, voorbij het molenlijf. Een bekende van de molenaar is overleden. Dat de wiek de molen voorbijgegaan is, staat symbool voor het overlijden van iemand. Zijn of haar leven is voorbij.

☐

Ruststand (korte tijd): De molenaar is klaar met werken, maar gaat de volgende dag weer aan de slag. De wieken staan als het + teken.

☐

Vreugdestand: De onderste wiek staat een stuk naar links. Molens draaien linksom, dus de wiek komt eraan. Dat staat symbool voor dat er iets leuks gaat gebeuren. Er gaat iemand trouwen of er wordt een baby geboren.

OPDRACHT 8

- A** Toen de stoommachine en de dieselmotor werden uitgevonden, werden traditionele molens steeds minder gebruikt. Die hebben namelijk een nadeel. Welk nadeel?

.....
.....

- B** De traditionele molen heeft ook een groot voordeel ten opzichte van nieuwe machines. Welk voordeel is dat?

.....

- C** Ontwerp een nieuwe versie van de molen. Deze molen mag niet het nadeel hebben wat je bij opdracht 8.a vond. Maar wel het voordeel van opdracht 8b.

OPDRACHT 9

Er zijn veel molens verdwenen omdat ze niet meer nodig waren, of omdat ze beschadigd zijn in de oorlog. De molens die er nu nog zijn proberen we te bewaren. De SIMAV doet dat voor de molens in onze omgeving. Kun je redenen bedenken waarom we dat doen?

.....
.....

OPDRACHT 10

Het is voor mensen belangrijk om genoeg te bewegen. Dan blijven we fit. De een zit op voetbal, of hockey en de ander gaat graag naar de sportschool. Het klinkt misschien een beetje gek, maar een molen moet ook bewegen om fit te blijven. Als de wieken regelmatig draaien heb je een molen minder vaak te restaureren. Om molens te laten draaien heb je uiteraard molenaars nodig. Nu zijn er nog genoeg molenaars, maar in de toekomst hebben we nieuwe molenaars nodig. Als een oudere molenaar er mee stopt hebben we een nieuwe, jonge molenaar nodig om hem op te volgen.

Aan het einde van 2017 is het ambacht van molenaar uitgeroepen tot werelderfgoed.

- Een **ambacht** is een speciaal beroep waarbij je hebt geleerd met je handen te werken of iets te maken.
- **Erfgoed** betekent dat we iets bijzonders van vroeger willen bewaren voor de toekomst. Werelderfgoed wil zeggen dat het niet alleen voor Nederland bijzonder is, maar zelfs voor de hele wereld!

Bij molenstichting SIMAV zijn we ook op zoek naar molenaars voor de toekomst en daar kunnen we wel wat hulp bij gebruiken.

Opdracht: ontwerp een poster of een andere creatieve manier om nieuwe molenaars te vinden.

COLOFON

Dit werkboek is een uitgave van SIMAV, "Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden".

SIMAV is aangewezen als [culturele] ANBI [Algemeen Nut Beogende Instelling].

Dit werkboek is een initiatief van het SIMAV PR-team.

Productie:
SIMAV-Streefkerk

Fotografie:
SIMAV

Vormgeving:
Studio Formo

Adresgegevens:
SIMAV Streefkerk
Nieuwe Veer 42
2959 AK Streefkerk
Tel.: 0184 - 681178

molenstichting@simav.nl
www.simav.nl

